

Các loại dữ liệu đa phương tiện

TS. Nguyễn Đình Hóa

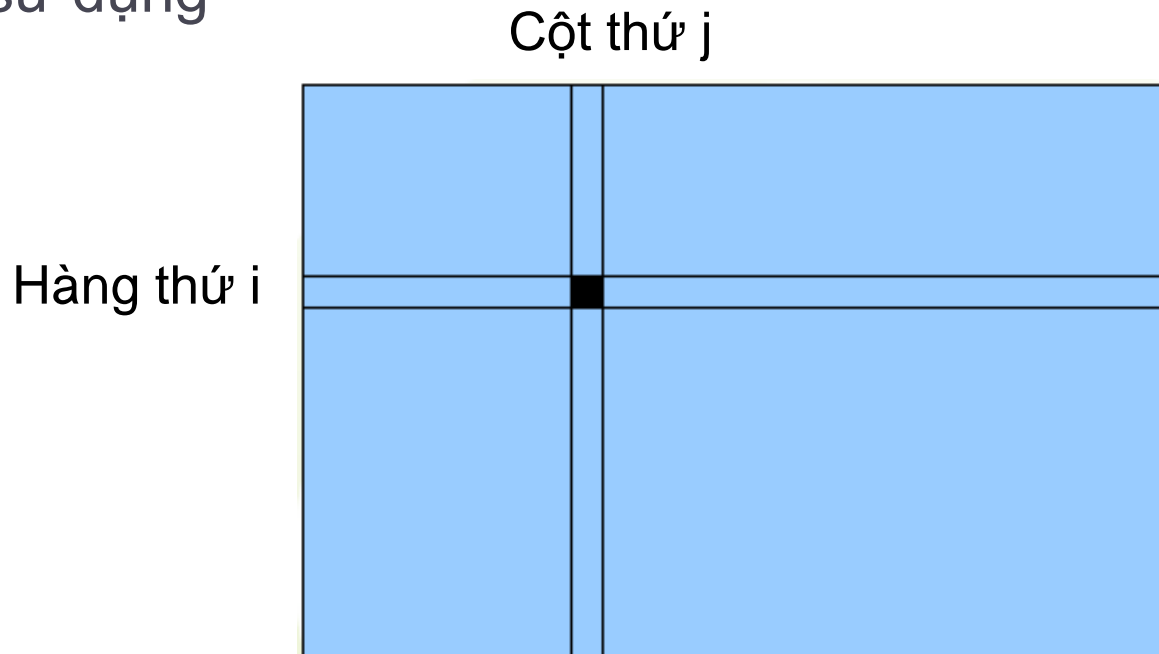
hoand@ptit.edu.vn 0942807711

Các loại dữ liệu đa phương tiện

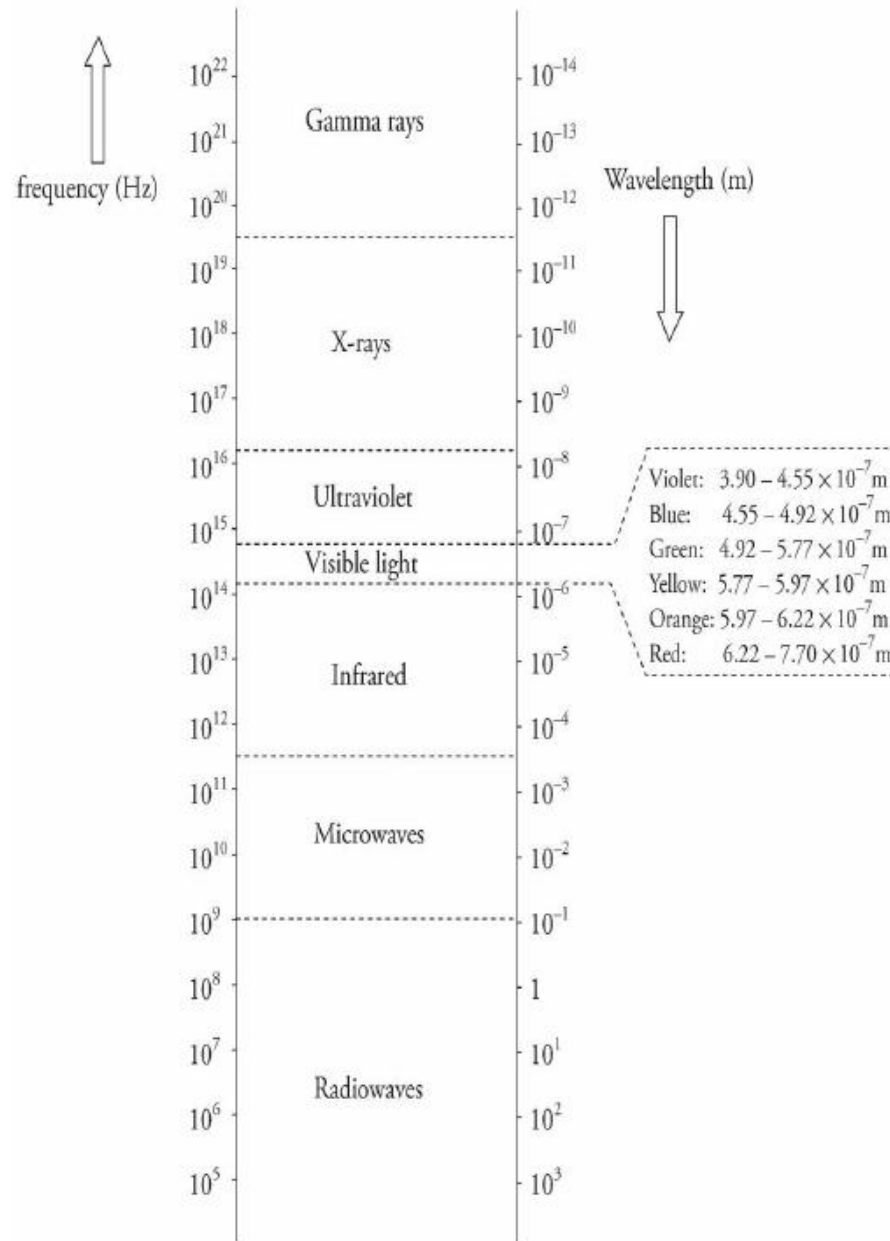
- ▶ Dữ liệu hình ảnh (image data)
- ▶ Dữ liệu âm thanh (audio data)
- ▶ Dữ liệu văn bản (text data)
- ▶ Dữ liệu video (video data)

Dữ liệu hình ảnh

- ▶ Hình ảnh là một ma trận hai chiều
- ▶ Mỗi phần tử của ảnh được biểu diễn bởi
 - ▶ Tọa độ (i, j)
 - ▶ Màu sắc: các giá trị màu sắc tùy thuộc vào hệ màu được sử dụng

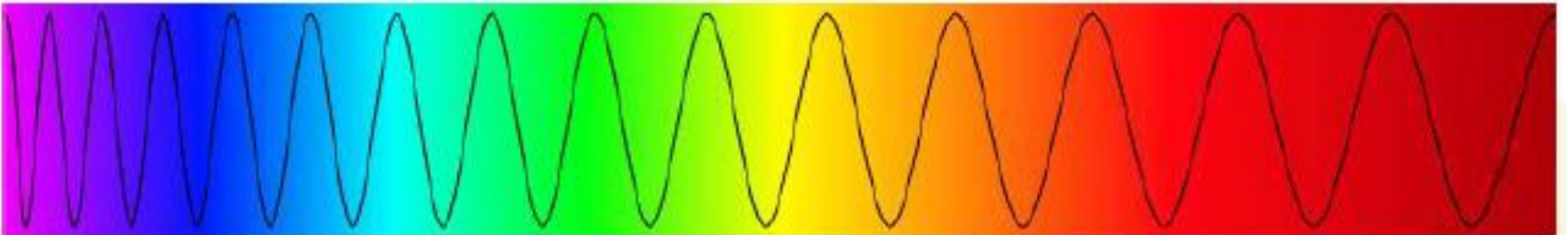

Electromagnetic Spectrum

Dữ liệu màu sắc

- ▶ Range of visible light: [380, 780] nm
- ▶ Blue: 435.8 nm, green: 546.1 nm, red: 700 nm

Không gian màu

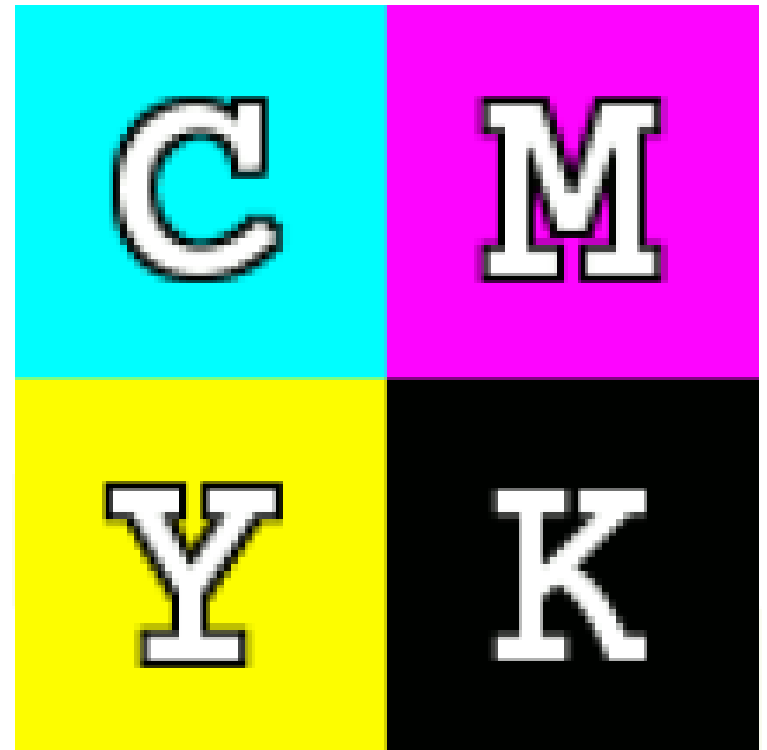
▶ Hệ RGB

- ▶ (0,0,0) đen
- ▶ (255,255,255) trắng
- ▶ (255,0,0) đỏ
- ▶ (0,255,0) lục
- ▶ (0,0,255) lam
- ▶ (255,255,0) vàng
- ▶ (0,255,255) lục lam (cyan)
- ▶ (255,0,255) đỏ tươi (magenta)

Không gian màu

- ▶ Hệ CMYK: Cyan, Magenta, Yellow, Black

Không gian màu

- ▶ Hệ CIE (Commission International de l'Eclairage – Standardization Commission on Illumination): chuyển đổi phi tuyến từ hệ RGB.
- ▶ Hệ HSV (Hue, Saturation, Value): chuyển đổi phi tuyến từ hệ RGB.

Dữ liệu hình ảnh

Hãy mô tả các mẫu ảnh nền sau:

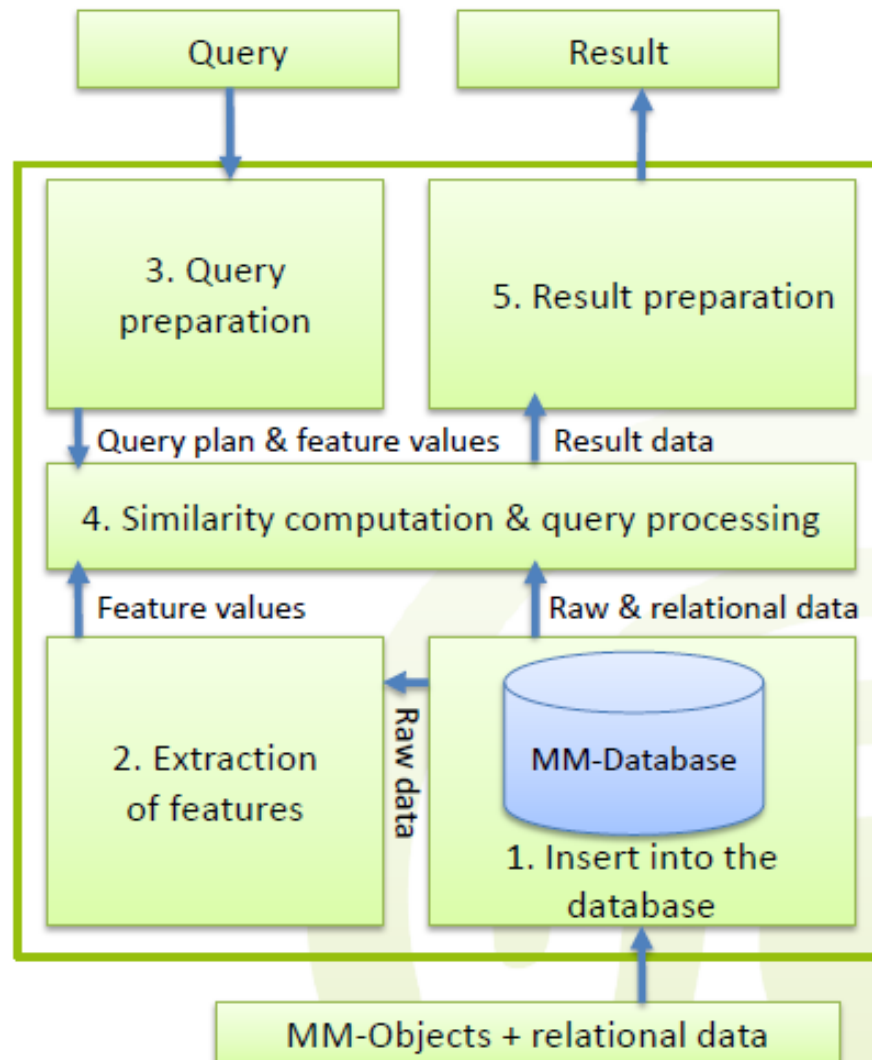

Dữ liệu hình ảnh

Đặc điểm của các thuộc tính nhận dạng:

- ▶ Đánh giá sự khác nhau giữa các ảnh,
- ▶ Đôi khi khó diễn tả bằng ngôn ngữ
- ▶ Có thể trả về nhiều kết quả tra cứu tương tự nhau
- ▶ Có thể tạo ra nhiều câu truy vấn phức tạp bằng cách kết hợp nhiều thuộc tính với nhau.

Các bước truy vấn ảnh

Dữ liệu hình ảnh

- ▶ Ví dụ cơ bản về những thuộc tính bậc thấp:
 - ▶ Màu sắc: màu của vật thể, màu nền,...
 - ▶ Hình dạng: kích thước, hình dạng của các vật thể,...
 - ▶ Phân bố màu nền: độ tương phản, sự bao phủ của màu nền,...

Dữ liệu màu sắc

Giả thiết: nếu hai hình ảnh có màu sắc giống nhau thì nội dung của chúng cũng giống nhau

- ▶ Nhiều thông tin nội dung của ảnh sẽ bị mất nếu chỉ sử dụng thuộc tính bậc thấp để mô tả,
- ▶ Ví dụ: ảnh hoàng hôn (màu cam, vàng)

Dữ liệu màu sắc

- ▶ Kết quả so sánh có thể tốt
 - ▶ Ảnh của con ếch xanh khác với ảnh hoàng hôn
- ▶ Kết quả so sánh có thể không tốt lắm
 - ▶ Ảnh của con ếch màu da cam khác so với ảnh con ếch xanh, và có thể giống với ảnh của một nội dung hoàn toàn khác.

Dữ liệu hình ảnh

- ▶ Kết hợp nhiều thuộc tính cấp thấp đôi khi mang lại kết quả tìm kiếm chính xác,
- ▶ Tuy nhiên, cùng một khung hình có thể mang nhiều nghĩa khác nhau
 - ▶ Hoàng hôn <-> bình minh bên bờ biển
 - ▶ Ảnh của một quả bóng màu da cam trên bờ biển.

Dữ liệu hình ảnh

- ▶ Các thuộc tính bậc cao

- ▶ Chuyển đổi Fourier (DFT, FFT)

- ▶ Coi toàn bộ ảnh là một dãy tín hiệu
 - ▶ Chuyển đổi từ miền không gian sang miền tần số (mô tả hình ảnh bằng các dao động về mật độ)
 - ▶ Đảm bảo không mất thông tin
 - ▶ Khó diễn đạt bằng lời nói

- ▶ Chuyển đổi bằng wavelets (WT)

- ▶ Chuyển đổi Cosine (DCT)

- ▶ ...

Dữ liệu âm thanh

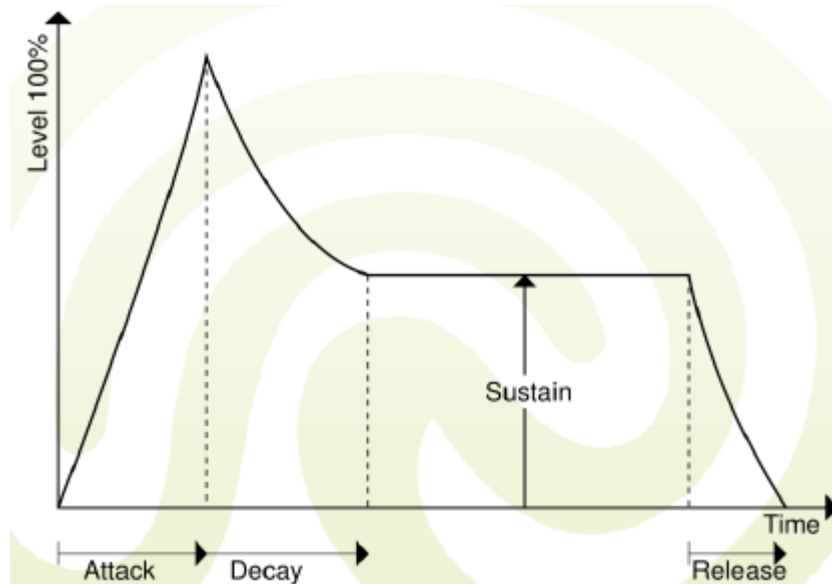
- ▶ Âm thanh là loại tín hiệu gì?
- ▶ Có 3 loại dữ liệu chính:
 - ▶ Âm nhạc
 - ▶ Lời nói
 - ▶ Tiếng ồn, nhiễu, ...

Dữ liệu âm thanh

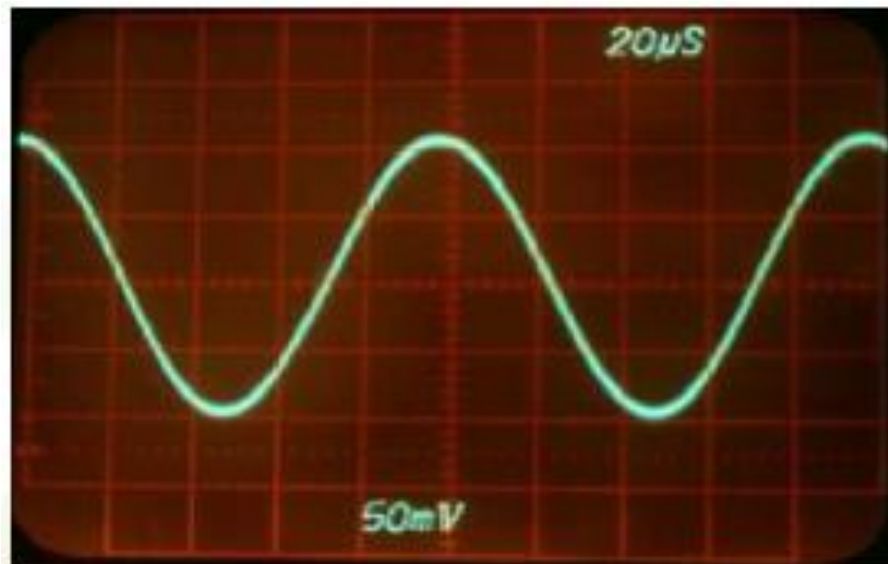
Sự hình thành âm thanh

- ▶ Bộ phát dao động
- ▶ Bộ khuếch đại
- ▶ Biểu đồ về cường độ âm thanh theo thời gian (attack-decay-sustain-release: ADSR)

Dữ liệu âm thanh

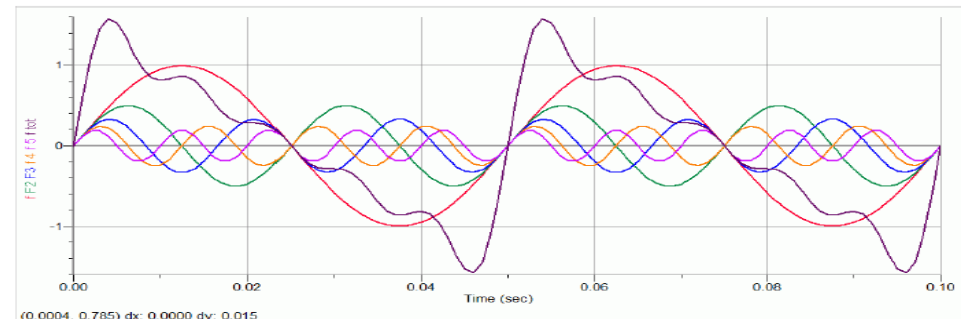
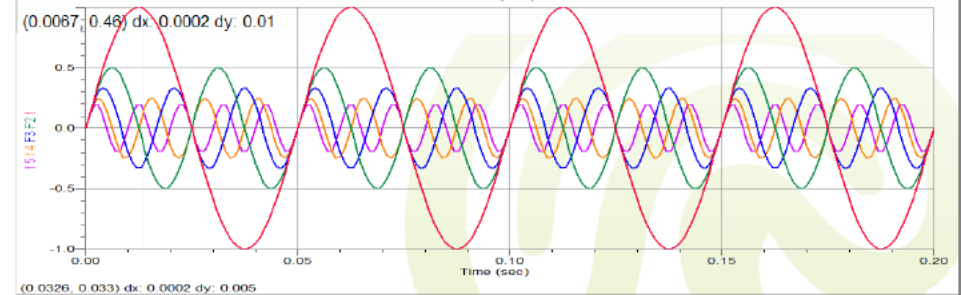
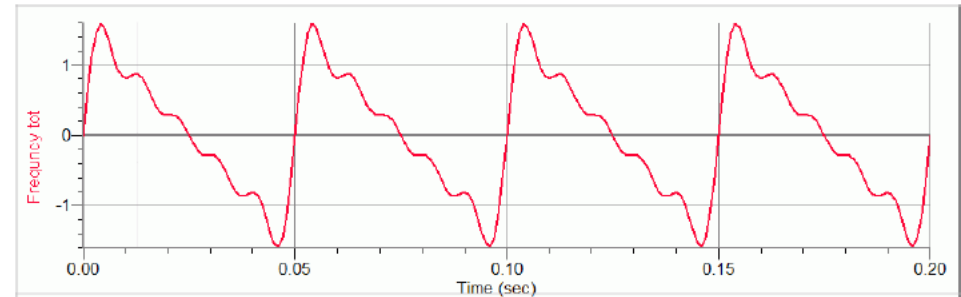
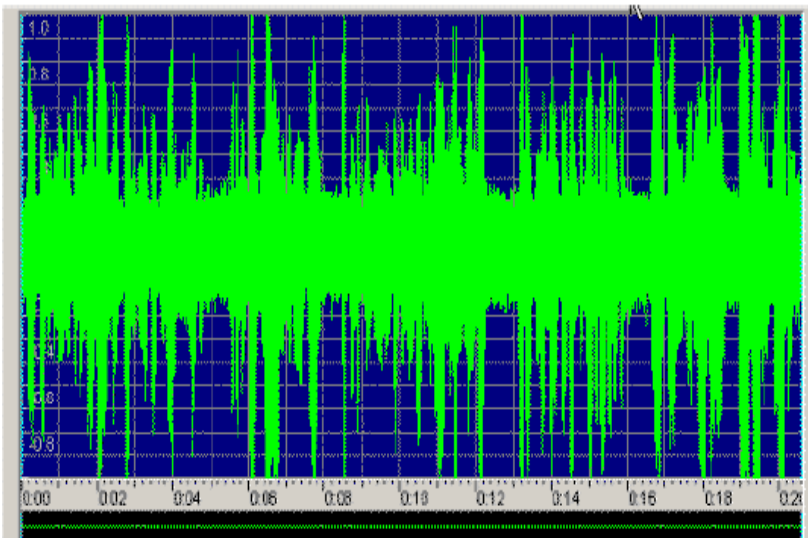
- ▶ Não người chỉ có thể nhận dạng hai thuộc tính cơ bản của âm thanh
 - ▶ Độ cao/thấp (tần số của sóng âm, từ 20Hz đến 20kHz)
 - ▶ Độ lớn/nhỏ (biên độ của sóng âm)

Dữ liệu âm thanh

Tín hiệu âm thanh là sự tổng hợp của nhiều nguồn:

- ▶ Thông tin
- ▶ Nhiễu tương hỗ
- ▶ Nhiễu triệt tiêu

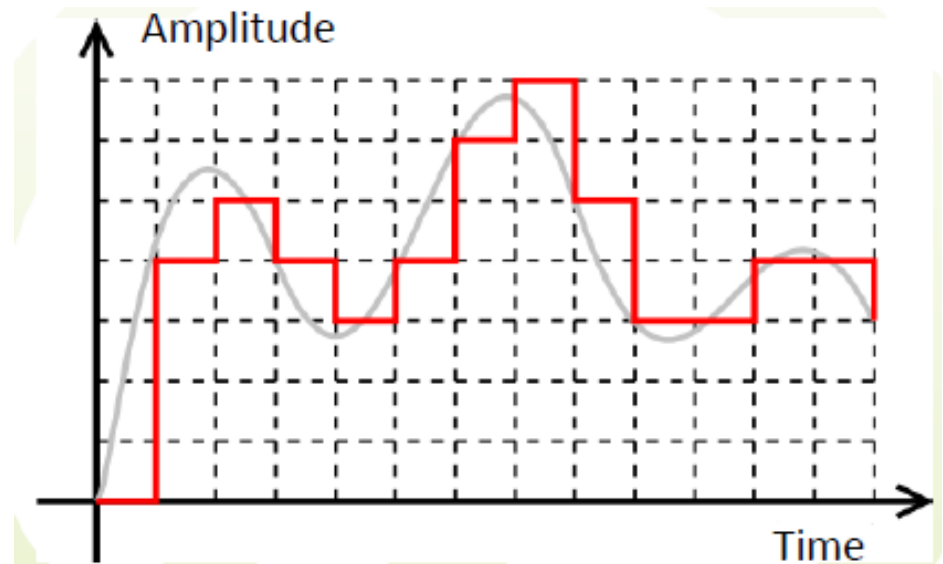

Dữ liệu âm thanh

Số hóa tín hiệu âm thanh:

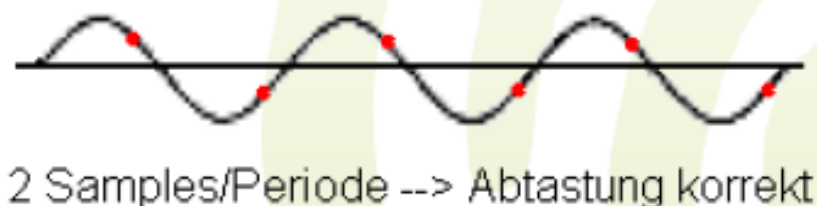
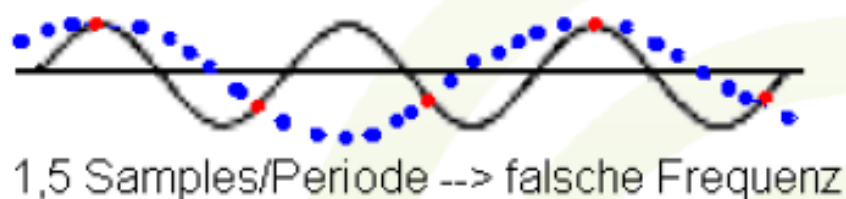
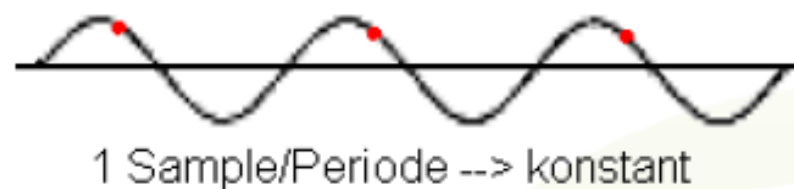
- ▶ Chuyển đổi tín hiệu từ liên tục sang gián đoạn
- ▶ Lấy mẫu: tần số lấy mẫu (audio CD: 44100Hz, Phone: 8000 Hz)
- ▶ Lượng tử hóa: độ phân giải (16 bits)

- Để truyền âm thanh audio CD stereo với mức lượng tử 16 bits thì cần tốc độ đường truyền là bao nhiêu?

Dữ liệu âm thanh

- Lý thuyết lấy mẫu:
(Nyquist, 1928) tần số lấy mẫu ít nhất phải bằng 2 lần tần số thực của tín hiệu.

Dữ liệu âm thanh

Nén tín hiệu:

- ▶ Tín hiệu chưa nén: AIFF (*.aif), Wave (*.wav), IRCAM (*.snd), AU (*.au),...
- ▶ Nén có suy hao: chuyển đổi Cosine rời rạc (MDCT), wavelets,...
- ▶ Mã hóa: chuyển sang miền tần số (lấy mẫu)
- ▶ Giải mã: khôi phục tín hiệu
- ▶ Lược bỏ thông tin:
 - ▶ Bỏ tần số cao/thấp
 - ▶ Giảm độ chính xác của thông tin ở tần số giữ lại
 - ▶ Sử dụng các hiệu ứng âm thanh khác để lược bỏ thông tin.

Dữ liệu âm thanh

Thông tin về âm thanh chứa trong CSDL

- ▶ Dữ liệu âm thanh
 - ▶ Nhạc, CD...
 - ▶ Các hiệu ứng âm thanh,...
- ▶ Tài liệu dạng âm thanh
 - ▶ Các bài diễn thuyết
 - ▶ Các bản thu âm hội thoại, cuộc gọi điện thoại, đàm phán.

Dữ liệu âm thanh

Ứng dụng trong hệ CSDL ĐPT

- ▶ Nhận diện các tín hiệu âm thanh (truy vấn)
- ▶ Phân loại / tìm kiếm các tín hiệu giống nhau
- ▶ Đồng bộ tín hiệu âm thanh

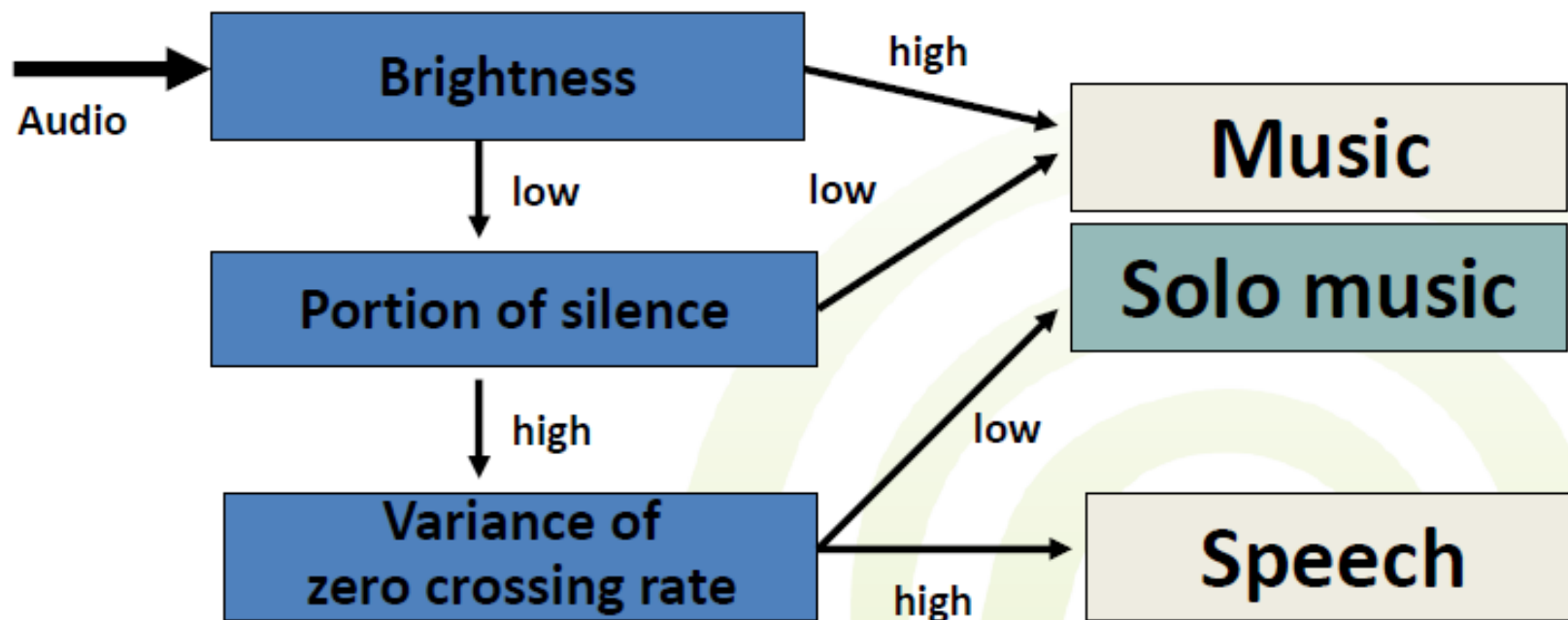
Dữ liệu âm thanh

Các thuộc tính bậc thấp:

- ▶ Cường độ âm thanh
- ▶ Phân bố tần số âm thanh
- ▶ Độ cao/thấp
- ▶ Độ rõ nét
- ▶ Năng lượng trung bình
- ▶
- ▶ Các thuộc tính bậc thấp được đo trong
 - ▶ Miền thời gian (cường độ tại từng thời điểm)
 - ▶ Miền tần số (năng lượng âm thanh tại từng tần số)

Dữ liệu âm thanh

- ▶ Ví dụ về phân loại dữ liệu âm thanh dựa trên các thuộc tính bậc thấp

Dữ liệu văn bản

- ▶ Văn bản đơn thuần: tổ hợp các ký tự.
 - ▶ Các bảng mã: ASCII code (8 bits)
 - ▶ VD: Cần lưu trữ 300 trang văn bản, mỗi trang chứa 3000 ký tự thì cần dung lượng bao nhiêu?
- ▶ Văn bản có cấu trúc:
 - ▶ HyperText Markup Language (HTML)
 - ▶ Standard General Markup Language (SGML)
 - ▶ LaTeX
 - ▶ Office Document Architecture (ODA)
 - ▶ Portable Document Format (PDF)

Bảng mã ASCII

Dec	Hx	Oct	Char	Dec	Hx	Oct	Html	Chr	Dec	Hx	Oct	Html	Chr	Dec	Hx	Oct	Html	Chr
0	0	000	NUL (null)	32	20	040		Space	64	40	100	@	@	96	60	140	`	`
1	1	001	SOH (start of heading)	33	21	041	!	!	65	41	101	A	A	97	61	141	a	a
2	2	002	STX (start of text)	34	22	042	"	"	66	42	102	B	B	98	62	142	b	b
3	3	003	ETX (end of text)	35	23	043	#	#	67	43	103	C	C	99	63	143	c	c
4	4	004	EOT (end of transmission)	36	24	044	$	\$	68	44	104	D	D	100	64	144	d	d
5	5	005	ENQ (enquiry)	37	25	045	%	%	69	45	105	E	E	101	65	145	e	e
6	6	006	ACK (acknowledge)	38	26	046	&	&	70	46	106	F	F	102	66	146	f	f
7	7	007	BEL (bell)	39	27	047	'	'	71	47	107	G	G	103	67	147	g	g
8	8	010	BS (backspace)	40	28	050	(	(	72	48	110	H	H	104	68	150	h	h
9	9	011	TAB (horizontal tab)	41	29	051	)	)	73	49	111	I	I	105	69	151	i	i
10	A	012	LF (NL line feed, new line)	42	2A	052	*	*	74	4A	112	J	J	106	6A	152	j	j
11	B	013	VT (vertical tab)	43	2B	053	+	+	75	4B	113	K	K	107	6B	153	k	k
12	C	014	FF (NP form feed, new page)	44	2C	054	,	,	76	4C	114	L	L	108	6C	154	l	l
13	D	015	CR (carriage return)	45	2D	055	-	-	77	4D	115	M	M	109	6D	155	m	m
14	E	016	SO (shift out)	46	2E	056	.	.	78	4E	116	N	N	110	6E	156	n	n
15	F	017	SI (shift in)	47	2F	057	/	/	79	4F	117	O	O	111	6F	157	o	o
16	10	020	DLE (data link escape)	48	30	060	0	0	80	50	120	P	P	112	70	160	p	p
17	11	021	DC1 (device control 1)	49	31	061	1	1	81	51	121	Q	Q	113	71	161	q	q
18	12	022	DC2 (device control 2)	50	32	062	2	2	82	52	122	R	R	114	72	162	r	r
19	13	023	DC3 (device control 3)	51	33	063	3	3	83	53	123	S	S	115	73	163	s	s
20	14	024	DC4 (device control 4)	52	34	064	4	4	84	54	124	T	T	116	74	164	t	t
21	15	025	NAK (negative acknowledge)	53	35	065	5	5	85	55	125	U	U	117	75	165	u	u
22	16	026	SYN (synchronous idle)	54	36	066	6	6	86	56	126	V	V	118	76	166	v	v
23	17	027	ETB (end of trans. block)	55	37	067	7	7	87	57	127	W	W	119	77	167	w	w
24	18	030	CAN (cancel)	56	38	070	8	8	88	58	130	X	X	120	78	170	x	x
25	19	031	EM (end of medium)	57	39	071	9	9	89	59	131	Y	Y	121	79	171	y	y
26	1A	032	SUB (substitute)	58	3A	072	:	:	90	5A	132	Z	Z	122	7A	172	z	z
27	1B	033	ESC (escape)	59	3B	073	;	;	91	5B	133	[	[	123	7B	173	{	{
28	1C	034	FS (file separator)	60	3C	074	<	<	92	5C	134	\	\	124	7C	174			
29	1D	035	GS (group separator)	61	3D	075	=	=	93	5D	135	]	]	125	7D	175	}	}
30	1E	036	RS (record separator)	62	3E	076	>	>	94	5E	136	^	^	126	7E	176	~	~
31	1F	037	US (unit separator)	63	3F	077	?	?	95	5F	137	_	_	127	7F	177		DEL

Source: www.LookupTables.com

Bảng mã ASCII

128	Ç	144	É	160	á	176	☐	192	Ł	208	⌌	224	α	240	≡
129	ü	145	æ	161	í	177	☐	193	Ł	209	⌌	225	β	241	±
130	é	146	Æ	162	ó	178	☐	194	τ	210	π	226	Γ	242	≥
131	â	147	ô	163	ú	179		195	└	211	⌌	227	π	243	≤
132	ä	148	ö	164	ñ	180	└	196	—	212	⌌	228	Σ	244	∫
133	à	149	ò	165	Ñ	181	└	197	+	213	⌌	229	σ	245	∫
134	â	150	û	166	²	182		198	└	214	⌌	230	μ	246	÷
135	ç	151	ù	167	°	183	π	199		215	⌌	231	τ	247	≈
136	ê	152	ÿ	168	¿	184	└	200	⌌	216	⌌	232	Φ	248	°
137	ë	153	Ö	169	└	185		201	⌌	217	└	233	⊙	249	·
138	è	154	Ü	170	└	186		202	⌌	218	└	234	Ω	250	·
139	ï	155	◊	171	½	187	└	203	⌌	219	■	235	δ	251	√
140	î	156	£	172	¼	188	└	204	└	220	■	236	∞	252	π
141	ì	157	¥	173	¡	189	└	205	=	221	■	237	φ	253	²
142	Ä	158	£	174	«	190	└	206	└	222	■	238	ε	254	■
143	Å	159	f	175	»	191	└	207	⌌	223	■	239	∩	255	

Source: www.LookupTables.com

Dữ liệu video

- ▶ Yêu cầu đối với CSDL video:
 - ▶ Lưu trữ
 - ▶ Có thể truy nhập được dữ liệu
 - ▶ Có thể khôi phục / trình chiếu video
- ▶ Những CSDL video phổ biến hiện nay
 - ▶ Blobs (binary large objects)
 - ▶ Tra cứu bằng siêu dữ liệu
 - ▶ Cắt thành các khung / đoạn

Dữ liệu video

- ▶ Các công cụ hỗ trợ
 - ▶ IBM AIV Extenders dành cho IBM DB2 UDB: tích hợp dữ liệu video vào các dữ liệu thương mại trên cùng một câu truy vấn.
 - ▶ VD: tra cứu tất cả các đoạn video có cùng một chủ đề và sắp xếp theo thời gian quay video.
 - ▶ Tích hợp cấu hình QBIC vào CSDL thương mại

Dữ liệu video

- ▶ Dữ liệu video được lưu trữ ra sao?
 - ▶ Các thuộc tính của video được đưa vào/ lấy ra khỏi CSDL
 - ▶ CSDL chỉ lưu trữ và bảo quản các thuộc tính của video: tốc độ khung hình, khuôn mẫu nén hình ảnh, số lượng các điểm dừng khung hình,...
 - ▶ Video được tra cứu dựa trên các thuộc tính đã lưu trữ: tên, số thứ tự, nội dung, hoặc các thuộc tính định dạng.
 - ▶ Công cụ hỗ trợ quay video

Dữ liệu video

- ▶ Các vấn đề cần giải quyết:
 - ▶ Phương tiện truyền dẫn liên tục
 - ▶ Bao gồm một vài đường truyền
 - ▶ Truyền các chuỗi hình ảnh
 - ▶ Truyền cả âm thanh
 - ▶ Truyền cả văn bản

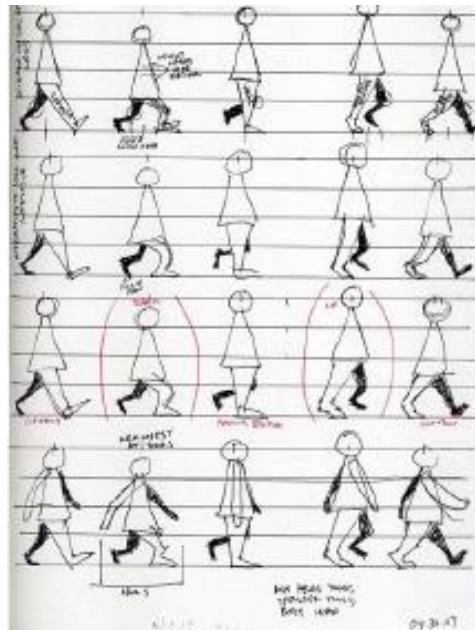

Dữ liệu video

► Các vấn đề cần giải quyết

► Tổ chức thông tin

- Video truyền thông tin có cấu trúc cả về không gian và thời gian
- Video là một dạng tài liệu
- Video bao gồm nhiều phần có cấu trúc khác nhau

Dữ liệu video

- ▶ Tra cứu video là sự tổng hợp của tất cả các công cụ tra cứu:
 - ▶ Hình ảnh
 - ▶ Âm thanh
 - ▶ Văn bản

Dữ liệu video

- ▶ Các thuộc tính sử dụng để tra cứu video
 - ▶ Nhận dạng vật thể dựa trên phân đoạn và phụ đề
 - ▶ Các ngữ cảnh cụ thể (khán giả, không gian,...)
 - ▶ Hướng/tốc độ di chuyển của vật thể
 - ▶ Sự dịch chuyển vị trí/góc chiếu máy quay
 - ▶ Quan hệ không gian, thời gian
 - ▶ Kết hợp dữ liệu âm thanh
 - ▶ Hình dáng và nội dung thoại
 - ▶ ...

